

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Лугіної Наталії Анатоліївни на дисертацію

Секо Сергія Олександровича

«Організована злочинність у сфері економіки: кримінологічна характеристика», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду

Державного податкового університету

на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 08 Право

зі спеціальності 081 Право

Аналіз поданої на рецензування дисертаційної роботи дозволяє констатувати, що автором здійснено комплексне та глибоке наукове дослідження, присвячене розв'язанню актуальної науково-прикладної проблеми. Обрана тема відзначається особливою своєчасністю як у контексті розвитку теоретичних засад вітчизняної юриспруденції, так і в розрізі вдосконалення практичної діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану. Зміст роботи засвідчує високий рівень професійної компетентності здобувача, якому вдалося сформулювати цілісну систему наукових положень, конструктивних пропозицій та обґрунтованих висновків, що мають безперечну наукову новизну, характеризуються логічною завершеністю та становлять вагоме підґрунтя для подальшої наукової дискусії.

Ступінь актуальності обраної теми. Актуальність теми дисертаційного дослідження С. О. Секо «Організована злочинність у сфері економіки: кримінологічна характеристика» зумовлена сучасними трансформаційними процесами, що відбуваються в економічній, безпековій та правоохоронній сферах України в умовах повномасштабної війни та післявоєнної відбудови держави. Організована злочинність у сфері економіки сьогодні набула ознак складного багаторівневого явища, яке не обмежується лише традиційними корисливими посяганнями, а дедалі більше інтегрується у стратегічно важливі сектори економіки, впливає на фінансову стабільність держави, механізми бюджетного забезпечення, оборонну сферу та функціонування критичної

інфраструктури. У таких умовах дослідження кримінологічних характеристик організованої злочинності у сфері економіки та механізмів протидії їй набуває не лише наукового, а й важливого прикладного значення для забезпечення економічної безпеки України.

Особливої актуальності темі надає те, що в умовах воєнного стану організовані злочинні структури активно адаптуються до нових соціально-економічних реалій, використовуючи прогалини у правовому регулюванні, спрощені процедури державного контролю, цифровізацію фінансових процесів, гуманітарні та оборонні механізми фінансування. Сучасна організована економічна злочинність характеризується високим рівнем латентності, транснаціоналізації, інтелектуалізації та здатністю маскуватися під легальну господарську діяльність, що значно ускладнює її своєчасне виявлення та ефективне припинення. Водночас окремі форми такої злочинності дедалі частіше виступають інструментом гібридного впливу держави-агресора на економічну та фінансову стійкість України.

Актуальність дослідження також обумовлюється необхідністю вдосконалення державної політики у сфері протидії організованим злочинностям в економіці, оскільки сучасна система правоохоронних та контролюючих органів все ще характеризується наявністю юрисдикційних колізій, недостатньою міжвідомчою координацією та переважно реактивним характером діяльності. У цьому контексті дисертаційна робота спрямована на пошук нових концептуальних та прикладних підходів до формування цілісної аналітично-орієнтованої моделі протидії організованим економічній злочинності, що відповідає сучасним викликам та міжнародним безпековим стандартам.

Важливим аспектом актуальності є й те, що вітчизняна кримінологічна наука потребує оновлення теоретичних підходів до розуміння організованої злочинності у сфері економіки з урахуванням сучасних цифрових, глобалізаційних та воєнних викликів. Попри значну кількість наукових праць, присвячених економічній злочинності, комплексні дослідження, у яких організована злочинність у сфері економіки розглядається одночасно як кримінологічне, інституційне та безпекове явище, залишаються недостатньо

розробленими. Саме тому дисертаційне дослідження С. О. Секо є своєчасним, науково обґрунтованим та таким, що відповідає актуальним потребам розвитку кримінологічної науки, удосконалення законодавства та практики діяльності суб'єктів протидії організованій злочинності в Україні.

Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Національної економічної стратегії на період до 2030 року, Стратегії інституційного розвитку Бюро економічної безпеки України до 2027 року, Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки (затверджений Указом Президента України № 273/2023).

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні С. О. Секо «Організована злочинність у сфері економіки: кримінологічна характеристика», забезпечуються належним рівнем методологічного, теоретичного та емпіричного опрацювання обраної проблематики. Автором використано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження, застосування яких має системний та логічно послідовний характер і відповідає поставленій меті та завданням роботи. Застосування діалектичного, системно-структурного, порівняльно-правового, формально-юридичного, історико-правового, інституційного та інших методів наукового пізнання дозволило забезпечити всебічний аналіз організованої злочинності у сфері економіки як складного кримінологічного та безпекового явища.

Обґрунтованість наукових положень підтверджується значною теоретичною базою дослідження, яку складають праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених у галузі кримінології, кримінального права, економічної безпеки та організації правоохоронної діяльності, а також використанням чинного національного законодавства, міжнародно-правових актів і сучасних

стратегічних документів у сфері забезпечення економічної безпеки держави. Автором критично проаналізовано наукові підходи до розуміння організованої злочинності у сфері економіки, що дозволило сформулювати власні концептуальні висновки та обґрунтувати авторські пропозиції щодо вдосконалення механізмів протидії цьому явищу.

Достовірність отриманих результатів забезпечується також належною емпіричною базою дослідження. У роботі використано статистичні та аналітичні матеріали Офісу Генерального прокурора, Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Державної служби фінансового моніторингу України, а також проаналізовано значний масив судової практики у справах, пов'язаних з організованою злочинністю та економічними кримінальними правопорушеннями. Це дозволило автору не лише здійснити ґрунтовний кримінологічний аналіз сучасного стану організованої злочинності у сфері економіки, а й сформулювати практично орієнтовані висновки та рекомендації.

Важливою ознакою достовірності результатів дослідження є також логічна узгодженість між метою, завданнями, об'єктом, предметом дослідження та сформульованими науковими положеннями і висновками. Висновки дисертації є послідовними, аргументованими та безпосередньо впливають із проведеного автором аналізу. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері протидії організованій злочинності в економіці, підвищення ефективності діяльності БЕБ, удосконалення міжвідомчої координації та впровадження аналітично-орієнтованих моделей протидії мають належний рівень наукового обґрунтування та практичної значущості.

Додатково про належний рівень достовірності й обґрунтованості результатів свідчить апробація основних положень дисертації на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також їх висвітлення у фахових наукових публікаціях автора. У сукупності це дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтованими, достовірними та такими, що мають

теоретичне і практичне значення для розвитку кримінологічної науки та вдосконалення механізмів протидії організованій злочинності у сфері економіки.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. Наукова новизна роботи полягає у комплексному теоретичному узагальненні та новому вирішенні наукового завдання щодо розробки концептуальних засад формування та реалізації державної політики у сфері протидії організованій злочинності в сфері економіки України, зокрема:

вперше:

- обґрунтовано інституційну модель Національного координатора у сфері боротьби з організованою злочинністю (Міжвідомчої координаційної комісії). Запропоновано авторський підхід до законодавчого закріплення його статусу шляхом внесення змін до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», що передбачає перехід від ситуативної міжвідомчої взаємодії до стратегічного планування, а також передбачає обов'язковість врахування його стратегічних рішень, розмежування координаційних і процесуальних повноважень та функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи;

- обґрунтовано доцільність формування у структурі БЕБ контррозвідувального аналітичного сегмента як спеціалізованого напрямку діяльності, спрямованого на виявлення та попередження економічних операцій, пов'язаних із гібридним впливом держави-агресора, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає системну ідентифікацію схем обходу міжнародних санкцій, використання національної фінансової системи у транснаціональних кримінальних мережах та залучення суб'єктів господарювання до прихованого фінансування незаконної економічної діяльності;

удосконалено:

- підходи до забезпечення ефективності діяльності БЕБ шляхом обґрунтування переходу до комплексної моделі, що поєднує оцінювання результативності на основі ключових показників ефективності, орієнтацію на інфраструктурний демонтаж організованої злочинності та впровадження

механізмів забезпечення пропорційності застосування інвазивних слідчих дій;

- підходи до визначення підслідності та взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії економічній злочинності шляхом уніфікації критеріїв її первинного визначення, встановлення чітких підстав і порядку зміни підслідності, впровадження принципу «один факт — одне кримінальне провадження»;

- підходи до аналітичного забезпечення протидії організованій злочинності у сфері економіки шляхом обґрунтування переходу до проактивної цифрової моделі нагляду, що передбачає інтеграцію розрізнених державних і фінансових даних у єдине аналітичне середовище, застосування інструментів мережевого аналізу для виявлення прихованих зв'язків та впровадження автоматизованої системи оцінки ризиків у режимі реального часу, що забезпечує ранню ідентифікацію складних економічних схем і мінімізує вплив людського фактора;

дістали подальшого розвитку:

- кримінологічне розуміння організованої злочинності у сфері економіки шляхом обґрунтування її інституційної природи, що проявляється у вбудованості в господарські процеси, латентності, адаптивності та здатності до мімікрії під легальну економічну діяльність, а також запропоновано уточнену авторську дефініцію цього явища з урахуванням його трансформації в умовах повномасштабної війни та посилення взаємозв'язку з загрозами економічній безпеці держави;

- наукові підходи до детермінації організованої злочинності у сфері економіки шляхом їх систематизації за функціональними групами (інституційно-управлінські, економіко-правові, воєнні, геополітичні, інституційно-цифрові та енергетичні) та обґрунтування їх трансформації в умовах повномасштабної війни як чинника формування нових криміногенних ніш;

- концептуальні підходи до тенденцій розвитку організованої злочинності у сфері економіки в Україні шляхом обґрунтування того, що в умовах повномасштабної війни вона трансформується з інструменту незаконного збагачення у гібридний механізм впливу на фінансову стійкість, обороноздатність та економічну безпеку держави;

- підходи до використання зарубіжного досвіду у сфері протидії організованій злочинності в економіці шляхом поєднання функціонального, аксіологічного та безпекового критеріїв відбору релевантних практик, а також обґрунтування їх адаптації як функціональних орієнтирів, а не готових інституційних шаблонів, з урахуванням правового середовища України, умов воєнного стану.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх безпосереднього використання для підвищення ефективності державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки та вдосконалення діяльності компетентних органів щодо протидії організованим формам злочинності. Сформульовані висновки й пропозиції можуть бути впроваджені у:

– *практичній діяльності* – як методичні рекомендації для вдосконалення роботи правоохоронних органів, а також при підвищенні кваліфікації працівників, які спеціалізуються на запобіганні та розслідуванні злочинів у сфері економіки;

– *освітньому процесі* – при підготовці лекційних курсів, підручників, навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Кримінологія», «Кримінальне право», «Кримінально-виконавче право» та забезпеченні підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Аналіз змісту розділів дисертації.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Організована злочинність у сфері економіки: загальна характеристика» автором здійснено комплексний теоретико-правовий та кримінологічний аналіз організованої злочинності у сфері економіки як складного соціально-правового та безпекового явища. Структура розділу є логічно побудованою та послідовною, а його зміст свідчить про належний рівень наукового опрацювання проблематики.

У підрозділі 1.1 дисертант досліджує сутність та ключові ознаки організованої злочинності у сфері економіки, приділяючи значну увагу аналізу наукових підходів до визначення поняття економічної злочинності та її

співвідношення із суміжними категоріями. Позитивною рисою дослідження є використання широкої теоретичної бази та звернення до зарубіжного досвіду кримінально-правового регулювання економічних правопорушень, зокрема аналіз підходів Німеччини, Франції та Іспанії. Автор обґрунтовано акцентує увагу на інституційній природі організованої злочинності у сфері економіки, її високому рівні латентності, адаптивності та здатності інтегруватися у легальні економічні процеси. Важливим науковим здобутком є запропонований авторський підхід до розуміння організованої злочинності у сфері економіки як багаторівневого явища, що функціонує на перетині кримінальних, економічних та безпекових процесів.

У підрозділі 1.2 дисертантом здійснено аналіз нормативно-правових аспектів протидії організованій економічній злочинності в Україні. Автор аргументовано вказує на фрагментарність чинного законодавства, наявність окремих колізій та недостатню узгодженість між суб'єктами формування та реалізації державної політики у відповідній сфері. Позитивно слід відзначити прагнення автора не обмежуватися суто описовим аналізом нормативної бази, а оцінювати її ефективність крізь призму сучасних викликів, пов'язаних із цифровізацією фінансових процесів, транснаціоналізацією злочинних схем та умовами воєнного стану. Автором обґрунтовується необхідність удосконалення законодавчого регулювання та переходу до більш системної моделі протидії організованій злочинності у сфері економіки.

У підрозділі 1.3 увагу приділено системі та функціям державних спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності у сфері економіки в Україні. Дисертант комплексно досліджує місце та роль Бюро економічної безпеки України, Національної поліції України, Служби безпеки України, органів прокуратури, Державної служби фінансового моніторингу та інших уповноважених суб'єктів у системі забезпечення економічної безпеки держави. Автор обґрунтовано звертає увагу на проблеми дублювання повноважень, недостатньої міжвідомчої координації та відсутності єдиного аналітичного підходу до протидії організованій економічній злочинності. Науковий інтерес

становлять запропоновані підходи до вдосконалення інституційної взаємодії та підвищення ефективності діяльності уповноважених органів.

Загалом перший розділ дисертації справляє позитивне враження, характеризується належним рівнем теоретичної аргументації, логічністю викладення матеріалу та достатньою науковою новизною окремих положень. Автору вдалося сформулювати концептуальне підґрунтя для подальшого дослідження сучасних форм прояву організованої злочинності у сфері економіки та механізмів протидії їй. Водночас окремі положення, пов'язані з практичними аспектами реалізації запропонованих механізмів координації між правоохоронними органами, могли б бути деталізовані більшою мірою. Проте зазначене не знижує загальної позитивної оцінки змісту першого розділу дисертаційного дослідження.

У другому розділі дисертаційного дослідження «Стан та розвиток організованої злочинності у сфері економіки в Україні» автором здійснено ґрунтовний кримінологічний аналіз сучасних форм прояву організованої злочинності у сфері економіки, тенденцій її розвитку та впливу глобалізаційних і воєнних чинників на трансформацію відповідного кримінального середовища. Розділ характеризується належним рівнем аналітичності, логічною послідовністю викладення матеріалу та використанням значного масиву статистичних, нормативних і практичних джерел.

У підрозділі 2.1 дисертант проводить кримінологічну оцінку сучасних форм проявів організованої злочинності у сфері економіки, акцентуючи увагу на трансформації організованих злочинних структур у високотехнологічні та адаптивні мережеві системи, інтегровані у легальний сектор економіки. Автор переконливо обґрунтовує, що сучасна організована економічна злочинність характеризується високим рівнем латентності, використанням цифрових інструментів, складних фінансових схем та міжнародних каналів переміщення активів. Позитивно слід відзначити прагнення автора розглядати економічну злочинність не лише як сукупність окремих кримінальних правопорушень, а як системне явище, що впливає на економічну та безпекову стійкість держави. Особливої уваги заслуговує аналіз нових криміногенних ніш, які виникли в умовах

воєнного стану, зокрема у сферах оборонних закупівель, гуманітарної допомоги, енергетики, цифрових активів та податково-митних відносин.

У підрозділі 2.2 автором досліджено розвиток організованої злочинності у сфері економіки в Україні та окреслено основні тенденції її еволюції. Дисертант простежує процес трансформації економічної злочинності від локальних форм кримінального перерозподілу ресурсів до складних організованих структур, здатних впливати на окремі сектори економіки та механізми державного управління. Позитивною рисою дослідження є поєднання історико-правового та кримінологічного підходів, що дозволило автору показати взаємозв'язок між трансформаціями економічної системи держави, реформуванням правоохоронних органів та розвитком організованої економічної злочинності. Важливим є висновок автора про те, що в умовах повномасштабної війни організована злочинність у сфері економіки набуває ознак гібридного інструменту впливу на фінансову, енергетичну та оборонну стійкість держави.

У підрозділі 2.3 досліджено динаміку глобалізаційних аспектів розвитку організованої економічної злочинності в Україні. Автором аргументовано доведено, що сучасні організовані злочинні структури дедалі більше функціонують у межах транснаціональних мереж, активно використовуючи цифрові технології, міжнародні фінансові механізми та прогалини міждержавного регулювання. Позитивно слід оцінити спробу автора поєднати кримінологічний аналіз із безпековим контекстом сучасних глобалізаційних процесів. У роботі обґрунтовується, що транснаціоналізація організованої економічної злочинності суттєво ускладнює діяльність національних правоохоронних органів та потребує переходу до нових моделей аналітичної і міжвідомчої взаємодії. Науковий інтерес становлять також положення щодо впливу міжнародних санкційних механізмів, цифровізації фінансових процесів та глобальної економічної інтеграції на трансформацію злочинних схем.

Загалом другий розділ дисертаційного дослідження характеризується високим рівнем наукової аргументованості та аналітичності. Автору вдалося комплексно дослідити сучасний стан і тенденції розвитку організованої злочинності у сфері економіки в Україні, поєднавши кримінологічний,

безпековий та інституційний підходи. Висновки розділу є логічними та обґрунтованими, а сформульовані положення мають як теоретичне, так і практичне значення для вдосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки та протидії організованим злочинності.

У третьому розділі дисертаційного дослідження «Механізми протидії організованим злочинності у сфері економіки в Україні та шляхи їх вдосконалення» автором здійснено комплексний аналіз сучасного стану державної політики у сфері протидії організованим економічній злочинності, досліджено зарубіжний досвід у відповідній сфері та запропоновано напрями вдосконалення національних механізмів протидії цьому явищу. Розділ має виражену практичну спрямованість, характеризується логічною структурованістю та достатнім рівнем наукової аргументації.

У підрозділі 3.1 дисертант досліджує актуальні питання формування державної політики у напрямку протидії та боротьби з організованою злочинністю у сфері економіки в Україні. Автор обґрунтовано акцентує увагу на тому, що сучасна модель державної політики у цій сфері залишається переважно реактивною та недостатньо адаптованою до новітніх викликів, пов'язаних із цифровізацією економіки, транснаціоналізацією злочинних схем і воєнними загрозами. Позитивною рисою дослідження є комплексний підхід до оцінки діяльності суб'єктів протидії організованим економічній злочинності, зокрема Бюро економічної безпеки України, правоохоронних та контролюючих органів. Автором аргументовано доведено необхідність переходу до аналітично-орієнтованої моделі державного управління, заснованої на ранньому виявленні кримінальних ризиків, міжвідомчій координації та інтеграції інформаційно-аналітичних ресурсів.

У підрозділі 3.2 здійснено аналіз зарубіжного досвіду запобігання та протидії організованим злочинності у сфері економіки. Автором опрацьовано практики окремих європейських держав та міжнародних інституцій, що дозволило визначити найбільш ефективні моделі координації правоохоронних органів, аналітичного супроводу фінансових розслідувань та використання ризик-орієнтованих підходів у сфері економічної безпеки. Позитивно слід

оцінити те, що дисертант не обмежується формальним описом іноземного досвіду, а здійснює його критичний аналіз крізь призму можливості адаптації до українських правових та безпекових реалій. Науковий інтерес становлять положення щодо необхідності формування єдиних аналітичних центрів координації, розвитку систем фінансового моніторингу та використання сучасних цифрових інструментів у протидії організованій економічній злочинності.

У підрозділі 3.3 автором обґрунтовано шляхи вдосконалення механізмів протидії організованій злочинності у сфері економіки в Україні. Саме цей підрозділ містить найбільш виражений практичний компонент дослідження та значну частину наукової новизни дисертаційної роботи. Дисертант пропонує конкретні напрями модернізації законодавчого та інституційного забезпечення протидії організованій економічній злочинності, зокрема через удосконалення діяльності Бюро економічної безпеки України, оптимізацію механізмів міжвідомчої взаємодії, запровадження проактивної моделі аналітичного нагляду та створення інституційного механізму стратегічної координації у сфері боротьби з організованою злочинністю. Позитивно слід відзначити прагнення автора поєднати теоретичні положення із практичними рекомендаціями, орієнтованими на підвищення ефективності державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження. Зміст дисертації повністю відповідає поставленій меті та завданням. Структура дисертаційного дослідження являє собою чітко детерміновану систему, яка забезпечує логічну послідовність викладу наукових результатів від постановки проблеми до формування остаточних висновків. Основу будови роботи складають анотація, зміст, вступ, три розділи, розділені на підрозділи, висновки, а також список використаних джерел та додатки, що підтверджують емпіричну базу дослідження. Завершальним етапом побудови є формулювання загальних висновків, які відображають вирішення поставленої науково-прикладної задачі та підкреслюють авторський внесок у розвиток юридичної науки.

Основні положення наукової роботи та її висновки, що сформульовані в

дисертації, відображено в 9 наукових публікаціях, з яких 4 статті – у виданнях, що включені МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук та 5 тез наукових доповідей у збірниках, що оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації. Попри загальну позитивну оцінку, слід висловити певні зауваження та побажання:

1. Попри безумовну наукову цінність проведеного дослідження, окремі положення дисертації, присвячені механізмам функціонування організованої злочинності у сфері економіки в умовах цифровізації, потребували б більш детального аналізу сучасних технологічних інструментів, які використовуються злочинними структурами, зокрема механізмів використання криптовалют, цифрових фінансових платформ, технологій анонімізації транзакцій та штучного інтелекту. Враховуючи динамічний розвиток цифрової економіки, така деталізація могла б суттєво посилити прикладний характер дослідження.

2. У роботі значна увага приділяється питанням удосконалення діяльності Бюро економічної безпеки України та міжвідомчої координації, однак окремі пропозиції щодо створення нових координаційних механізмів, зокрема інституційної моделі Національного координатора у сфері боротьби з організованою злочинністю, мають переважно концептуальний характер. У зв'язку з цим доцільним виглядало б більш детальне розкриття практичних механізмів реалізації запропонованої моделі, її взаємодії з уже існуючими суб'єктами системи забезпечення економічної безпеки та можливих ризиків дублювання повноважень.

3. Аналізуючи зарубіжний досвід протидії організованим злочинностям у сфері економіки, автор обґрунтовано звертається до практик окремих європейських держав та міжнародних інституцій. Водночас порівняльно-правовий аспект дослідження міг би бути розширений шляхом більш глибокого аналізу практики держав, які мають значний досвід функціонування спеціалізованих фінансово-аналітичних та антикримінальних структур у кризових або воєнних умовах. Це дозволило б посилити аргументацію окремих

авторських пропозицій щодо модернізації національної системи протидії організованій економічній злочинності.

4. Окремі положення дисертаційного дослідження мають дещо прогностичний і доктринальний характер, особливо у частині оцінки подальших тенденцій розвитку організованої злочинності у сфері економіки в умовах післявоєнної відбудови України. У зв'язку з цим доцільним могло б бути ширше використання емпіричних соціологічних або експертних методів дослідження, що дозволило б додатково підтвердити окремі авторські висновки щодо перспектив трансформації організованої економічної злочинності та ефективності запропонованих механізмів протидії.

Зазначені зауваження не знижують наукову цінність роботи, а мають переважно дискусійний або рекомендаційний характер.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності (081 – «Право»), робота пройшла належну апробацію. Дисертація є кваліфікованою, завершеною працею, у якій не виявлено порушень академічної доброчесності. Дослідження підготовлено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації загалом відповідає встановленим МОН України вимогам.

Отже, дисертація на тему «Організована злочинність у сфері економіки: кримінологічна характеристика» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор – Секо Сергій

Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

**заступник директора з навчально-методичної
роботи навчально-наукового інституту права**

Державного податкового університету

кандидат юридичних наук, доцент

Наталія ЛУГІНА